

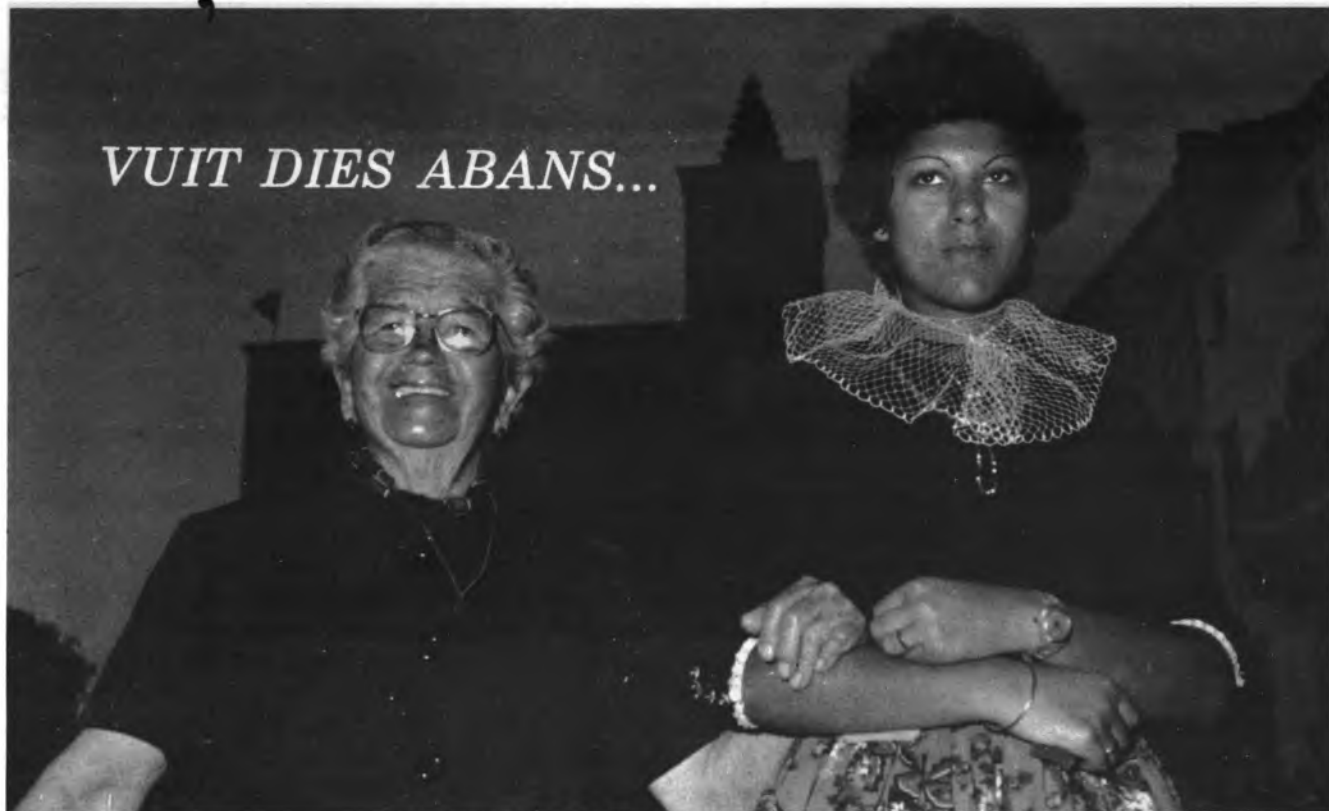
DIARI DE BUJA

JUNY 1981

BOLLETI INFORMATIU DE L'OBRA CULTURAL BALEAR PER ALS SOCIS
DELEGACIO DE BUGER: Carrer Major, 4, 1.er

CAPÇALERA

VUIT DIES ABANS...

D'ALT L'ESGLÉSIA, LA BANDERA
AL CARRER, LA JOVE I LA VELLA

La festa patronal de Sant Pere que, any amb altre, ens arreplega a tots els qui nos sentim bugerrons pràcticament comença una setmana abans: 22 de juny; quan es col·loca "Sa Bandera de Sant Pere", damunt el campanar, i les campanes repiquen alegrement, anunciant que dins vuit dies hi haurà la gran festa patronal:

Sant Pere a vint-i-nou
i Sant Marçal a trenta,
lo sen demà ja nos entra
es primer de juliol.

Es aquest el dia en què els al·lots, lliures ja per haver acabat les escoles de la tarda, criden i truen de cap a cap de carrer Major amb una lulea que ja no s'aturarà fins a principis de juliol. Es aquest el dia en que les dones s'arromanguen depressa, acabades de dinar, per deixar llestes les feines casolanes, a fi d'estar apunt a las tres per a sortir al carrer a veure posar "Sa Bandera". Es aquest el dia en que els pagesos allarguen dins les tavernes el cafè de les dues per a poder tastar la primera espira de la Festa que ja s'acosta. Es aquest el dia en que els nombrosos bugerrons i bugerrones que treballen fora-vila, quan l'horabaixa retornen a casa, frissen d'arribar a la costa de Son Fuster per a veure ondejar "Sa Bandera" que ha florit al bell cim del campanar de la nostra Església.

Des d'aquest dia —amb arrels històriques de mitjan segle XVIII— el trui de festes ja no s'acabarà fins al dilluns de Sant Marçal. Cada dia es veurà moviment per Sa Plaça penjant paperins, escampant murta i adasant les cases i carrers de la vila que confronten al carrer Major; com també començaran a venir els cacaueters i avellaneres i moltes altres coses que seran l'alegria d'al·lots, joves i vells. Així un any i un altre any es va mantenint la fe i l'esperança d'un poble, es va marcant la nostra història, la història d'un poble que formam: Búger.

Conservant aquest caire cívico-religiós, la festa de Sant Pere és, diríem, una convocatòria ben unitària, una crida que hauríem d'escoltar els qui nos sentim bugerrons, donat que és entorn de Sant Pere on trobam el naixement d'un poble: Búger; i, per tant, és entorn de la commemoració d'aquesta festa patronal on trobam els orígens històrics de la nostra comunitat.

Tant de bo la diada de Sant Pere de cada any, amb la vuitada que la prepara, servís per a repassar i meditar la nostra història!

Cal defensar la democràcia i la llibertat

Hem viscut i sofert moments de màxima gravetat contra la democràcia, la llibertat, la informació sincera, el desenvolupament clar i volgut dels pobles. Vivim i sofrem una ja llarga situació de permanent estat d'ànim alertat pels atacs repetits a la convivència democràtica i lliure. No són dies aïllats, són ja mesos que ens encadenen. Cosa molt perillosa per l'esforç personal i col·lectiu.

Crec que no importa recordar alguns dels fets a que ens referim. Si voleu refrescar la memòria, aquests serien uns quants: 23 de Febrer, 23 de Maig, les lleis d'harmonització (= retalladura) de les autonomies, el reforçament de l'exèrcit i de les forces policials, les "desinformacions" dels ministres Rosón sobre els assassinats d'Almeria i de Sancho Rof sobre la neumonia atípica, etc.

Davant tot aquest diluvi que amenaça a anegar la nau de la democràcia en llibertat n'hi ha que afegeixen tassa i mitja: gent de dreta i ultradreta que pensa que la democràcia és la mare de tots els mals; n'hi ha d'altres que extenen el paraigua per mullar-se

el menys possible i seguir vivint com si res passés, mentre els esquitxos no les arribin; uns altres, més conscients, procuren adonar-se del moment, fer-ne conscients als altres, establir una espècie de resistència enfront de les envestides i, quan és possible, intentar donar una passa cap a l'esforç i la lluita per salvar la barca i a tots els qui hi feim la travessia de la història.

Tots necessitam unes quantes injeccions d'il·lusió i de treball, malgrat tot. La por, la còmoda passivitat i la indiferència són les trampes i la xarxa en la que podem morir atrapats, com ocells indefensos. Hem de posar-nos decididament a favor de la llibertat del poble per avançar en el procés democràtic i autonòmic, contra tota intervenció, violenta o més refinada, que posi en perill la llibertat. Sense llibertat no hi ha persones ni pobles. Al qui vos afirma el contrari tapau-li el cap. Els sectors immovilistes i conservadors de la societat no s'han resignat a perdre. D'altres —pobres d'ells— estarien disposats a renunciar a la llibertat per un

plat de lleties, és a dir, con tal de viure tranquils, diuen, i segurs.

Amics, salvem la llibertat i la democràcia amb un esforç de fortalesa, d'esperança i de compromís. A tots els nivells: personal, d'associacions, de col·lectius, de partits, de publicacions, de poble... Quan decau l'ànim, es debilita la capacitat de treball i de sacrifici i l'enemic en treu profit. Quan perdem les ganes d'influir sobre la situació i els processos polítics, econòmics i culturals, ho deixam en mans del destí col·lectiu i anònim. Alerta doncs! D'actors resignats i emporuguits hauríem de passar a ser agents del destí comú i de la responsabilitat popular.

Avui ens desmoralitzen i ens desencanten la manca de projectes reals per resoldre els problemes diaris, la manca de "líders" i de plantejaments encoratjadors, l'actitud d'aquells que s'aferran rabiosament al que tenen de dobers, defensant-ho amb unghes i injustícies, el negoci que es fa amb la destrucció humana i ecològica (un milió de dòlars per minut amb armes), les baralles polítiques, l'escassetat de presència viva, la reduïdíssima militància política, el desig de protagonisme, i de despotisme, l'abundant burocràcia... I així, va morint l'home com a home polític i moral, encantat i content.

Necessitam un rearmament (reanimació) moral personal i col·lectiu. Amics, denunciem el mal, anunciem el bé, assumiguem realísticament i responsablement les tasques històriques i restem feelment en el solc de la feina fins el final. Llitem per una decidida defensa de la democràcia i la llibertat.

BARTOMEU BENASSAR I VICENS
(Delegat Diocesà d'Acció Social)

LA SAPIÈNCIA: final d'una emergència

Des del mes de març de l'any 1976, ha permanescut obert com a centre d'acollida i refugi de nit per aturats i marginats socials. Abans havia estat residència de seminaristes becaris de la Diòcesi de Mallorca.

De tots és sabut que a partir de la crisi econòmica iniciada la tardor de l'any 73, l'atur ha anat en augment a la nostra illa. Però el problema és que molts dels immigrants que vingueren a Mallorca quan el "boom" turístic, són persones que no tenen família i que quan feien feina residien a pensions. Dic això perquè cal remarcar que un home sense feina i família, pateix un greu desarrelament, enfora de la seva terra i la seva cultura. Pateix una gran solitud i es converteix en un habitual client dels bars. Es trist però un aturat i més encara si és immigrant, és un alcohòlic o un drogadicte en potència.

Per tot això, d'aquests cinc anys i tres mesos que ha estat obert La Sapiència, cal destacar una serie de reivindicacions i consecucions, a partir de la realitat de l'atur, l'alcoholisme, problemes psíquics, drogadicció i vellesa prematura que eren els grans desafiaments d'aquesta situació de marginació social.

I. Feina i assistència sanitària

La primera reivindicació fou amb una vaga de fam que férem a l'Església de Sant Francesc. L'objectiu era cridar l'atenció a l'Ajuntament i aleshores La Diputació, perquè es creassin llocs de feina pels qui en podein fer i assistència sanitària a l'hospital provincial pels més malalts i deteriorats. Això es feu pel mes de gener de l'any 78.

II. Marxa del treball i la cultura

En el mes d'octubre del mateix any es duqué a terme la "Marxa del Treball i la Cultura", feta amb dues finalitats: exigir més llocs de feina i desenrotllar una labor amb els aturats immigrants perquè connectassin i arrelassin dins la personalitat nostra com a poble, coneixent un poc més la nostra cultura i característiques peculiars. A la vegada es volgué dur a terme una tasca de conscientització dins la "part forana" de la problemàtica de l'atur i la marginació social.

III. Comuna-Terapia experimental de Ca'n Gazà

Un tercer aspecte a destacar és la creació de la comuna-teràpia de Ca'n Gazà. Fou pel juliol del 78. A la Sapiència ens venien molts d'homes de l'hospital psiquiàtric que no havien trobat una resposta adient al seu alcoholisme o problemàtica psíquica. Per això es creà aquesta comuna com un intent d'alternativa psiquiàtrica i de recuperació d'alcohòlics, al mateix temps que es fa una labor de prevenció i diagnòstic. Es dona molta d'importància a la potenciació de la labor-teràpia i un treball de conscientització sobre la seva situació.

IV. Puig d'Es Bous: Comuna per a vells prematurs

Hi ha de quaranta a quaranta cinc persones, vells prematurs, que no tenen els 65 anys, alguns només en tenen cinquanta, però degut al seu deteriorament físic i psíquic que és molt profund, no poden fer feina a una empresa, si no segueixen un procés de rehabilitació. Molts són alcohòlics. N'hi ha que ja no són recuperables. Aquest centre entrà en funcionament el mes d'abril de l'any 79.

V. Cooperativa treball-salut

Ens trobarem que els homes que conviuen a Ca'n Gazà i Puig d'Es Bous, no tots tenien treball ni molt manco. Necessiten una feina adaptada a la seva malaltia i problemàtica, partint de les seves característiques. Per això es creà la "Cooperativa Treball-Salut", a fi de poder contractar amb l'Ajuntament per dur a terme la neteja del bosc de Bellver i altres feines que poden anar sortint de jardineria i neteja de zones verdes. Com es pot deduir, aquesta Cooperativa vol ésser un instrument de creació de llocs de feina des d'abaix, amb una organització i ritme que serveixi de labor-teràpia per aquests homes marginats que segueixen un procés de rehabilitació i inclús per alguns, una possible, encara que difícil, reinserció social.

Ara bé, aquests dos centres no han estat suficients per a resoldre la problemàtica dels acollits a La Sapiència. Sempre n'hi ha hagut de 120 a 140, convertint-se en un magatzem d'homes, amb una gran mescladissa, lo que desbordava les possibilitats d'unes mínimes solucions.

Perquè tancam? Què demanam?

Els últims mesos hem anat advertint a l'Ajuntament i al Consell de lo greu i indigne que era la realitat de La Sapiència, degut a la gran quantitat de persones, la mescladissa i les males condicions en que dormien els homes. Molts s'han hagut de conformar amb una manta i dormir en terra. Una persona mínimament sensible, sortia escarrrufat quan veia aquella situació en ple hivern.

Tancam perquè de seguir així, La Sapiència s'estava convertint en una escola de marginació, degut a la manca de mitjans per a fer una feina mínimament digna i qualitativa, la manca de personal voluntari i la manca d'espai i de condicions higièniques.

També tancam perquè no volem fer d'encobridors d'una situació injusta i inhumana. Consideram que el poble ha de ser més conscient d'aquesta problemàtica i s'ha de despertar una major solidaritat, començant perquè els organismes oficials com l'Ajuntament i el Consell, donin respostes i solucions adequades, partint de les obligacions de cada entitat.

Per això, reivindicam que l'Ajuntament respongui de la posada en funcionament d'un alberg per a transeünts i el Consell crei un centre per a recuperació d'alcohòlics i un altre per a deshabitució de la droga, al mateix temps que ajudi al centre Puig d'Es Bous, per l'assistència i recuperació dels vells prematurs.

Vull acabar destacant que amb l'organisme que tenim més dificultats i que hi ha manco perspectives de solució és amb el Consell. Duim dos anys demanant ajuda per a "Puig d'Es Bous" i encara no hem aconseguit que doni una solució al tema dels vells prematurs. En canvi amb el que respecta a l'Ajuntament, el problema dels transeünts, sembla que d'aquí a dos mesos hi haurà un principi de solució.

TOMEU TORRES I TORRES

Juny 1981

Les Festes de Sant Pere en el segle XVIII

Des de finals del segle XVI fins als nostres dies la diada de Sant Pere ha polaritzat els desitjos de festa que tenien els moradors de l'alqueria de Búger. Cap a 1750 ja es pot trobar el programa de festes que desenrotllaven els nostres avantpassats entorn del seu patró, l'Apòstol Sant Pere.

La fàbrica de l'Església condiona les festes

Encara que a la volta central de l'Església hi hagi marcada la data de 28 de juny 1718, interpretada sempre com a coronament de la fàbrica, no ens hem de pensar que amb ella es concloguessin les obres. De fet tant al "Llibre de clavaris de Sant Pere 1733-1836" com al "Llibre de comptes de la Obreria de Sant Pere en el any 1750 finint a 1890. Búger" —tots dos a l'Arxiu Parroquial— trobam, d'una forma molt ben espinzellada, la relació de les despeses d'altres obres que es dugueren a terme al llarg del segle XVIII; entre elles les de la Casa-Vicaria, l'any 1720 aprox.; la del campanar, construït devers l'any 1746; la portalada principal de l'Església i els graons, cap a 1754; i el Retaule de Sant Pere, ja ben entrada la dècada dels 80.

Tot això farà que fins a mitjan segle XVIII no trobem unes festes de Sant Pere ben consolidades, amb un programa ben estructurat. A partir del any 50, aquest programa es pot trobar al Llibre de comptes de l'Obreria.

El primer programa de festes

A la primera pàgina del "Llibre de comptes de la Obreria de Sant Pere en el any 1750 finint en 1890. Búger", trobam:

Die 21 Juliol 1750

Congregats i ajuntats Jo Llorens Payeras Pre. y Vri. de lloch de Buger ab los honors Antoni Capó de Son Genet y Miquel Pasqual Rotjera obrers lo present any 1750 de dita Iga. de St. Pera per affecta de ohir de comptes als honors Pera Joan Payeras y Jaume Juan, obrers que foren en lo any 1749 y 1750 de dita Iga, se han ohits aquells ab la forma siguent:

Carrechs:

"Primo se carregan ab una lliura sis sous que feran en la oferta del die de St. Pera Apostol, Patró de dita Iga.

Se carregan ab quatre almuts de blat feran ab la acapte en lo any 1749...

Se carregan ab denou sous y sis diners trengueran de la plassa en lo any passat".

Descarrechs:

"Primo se descarregan de deset sous pagats al P. Rubí Religiós de St. Franch. de Inca per el treball de confessar dos dias, missa y mantenir dit die de St. Pera i el Dissapte.

Se descarregan de deu sous pagats al Predicador...

Se descarregan de deset sous pagats al Vicari.

Se descarregan de sis sous pagats al Schola.

Se descarregan de dos sous per la murta de dita Festa".

De totes aquestes dades solsament podem deduir: L'oferta del dia de Sant Pere, la capta del blat i "sa plassa", proporcionaven unes entrades a l'Obreria. El programa aiximateix encara té un caire marcadament religiós; la murta ja apareix com a element decoratiu d'aquestes festes.

Cap a un programa complet

A mesura que passen els anys apareixen, ja ben concretats, nous actes i amb ells noves entrades i despeses:

“Se carregan de denou lliuras vuyt sous replegaren en la Festa del dia de Sant Pera en dit any 1751 y en lo dia Sant Marsal.

Se descarregan de una lliura quatre sous pagats per la Licencia de correr Y ballar.

Se descarregan de tres lliuras pagades a las trompas.

Se descarregan de una lliura sinch sous pagats per polvora y trons de la Festa de dits dies.

Se descarregan de sinch sous, ço es dos sous per la crida, dos sous per cobrar, y un sou per talequa.

Se descarregan de una lliura tretsa sous pagats, ço es per ayguardent Y vi una lliura y per arros y especies tretsa sous.

Se descarregan de 20 y set sous pagats per una ovella que tot serví per el gasto del menjar de dit die.

Se descarregan de sinch sous plegats per tella y poll.

Se descarregan de nou sous pagats per dos pollastres y un capell”. (Any 1751).

Amb lo qual hi podem afegir al programa abans esmentat:

—L'aparició de la mitjana festa o de Sant Marçal.

—L'aparició de les corregudes, la carrera del pollastre? i del ball.

—Els músics de trompeta.

—L'amollada de cohets i trons.

—L'anunci de les festes mitjançant una crida; seria pel saig?

—Refresc d'ayguardent i vi, així com un bon dinar.

—La teia per a il·luminar i el poll també per a decorar, a més de la murta.

Els anys següents el programa segueix, poc més o menys, aquest mateix esquema d'actes amb petits afegitons:

“Se descarregan de vint sous per cohuets y polvora per dit die y vuyt dies antes”.¹ (1752).

“Se descarregan de una lliura quinsa sous pagaren per una ovella per mantenir tres jochs de trompers dits dos dies”. (1754).

“Se descarregan de sis sous y quatre diners per dos pollastres per correr.

“Se descarregan de denou sous pagats al Rd. Phelip Payeras Pre. per dos dies de confessar, dos completas y dos officis”. (1756).

¹ Aquests vuit dies abans, es refereix segurament a la col·locació de “Sa bandera de Sant Pere” tal volta aleshores aquest acte a més d'anar acompanyat del corresponent repicament de campanes, hi havia una amollada de cohets per a donar més festivitat a l'acte.

Les festes de 1788

Aquest any degut a que s'havia de beneir el retaule de l'Altar Major, obra dels escultors Josep Sastre, Joan Escalas i Mateu Bauzà, així com la imatge de Sant Pere de l'escultor senceller, Antoni Llabrés, el programa de festes omplí un tercer dia —amés del dia de Sant Pere i del dia de Sant Marçal—. Així resultaren unes festes ben sonades; la celebració que es duia a terme ho requeria. Heus aquí els actes que es desenvoluparen:²

6 El sonar los tromperos los dias que bailaron 7 lliuras, 2 sous.

• Agua ardiente, 2 lliuras.

• Pollos, 6 sous.

• 2 cadenas para correns, 3 sous.

• Sermon y Missa 1 lliura 18 sous.

• Mantener los tromperos y demás, 3 dias, suma el gasto 3 lliuras.

• Por la cera para sacar la vera Cruz, 2 lliuras 5 sous.

• Licencia por Bailar tres dias, 1 lliura, 16 sous.

• Al Vicario por tres dias de fiesta, tres Oficios completos, 1 lliura, 12 sous.

A mode de síntesi

El programa de festeigs que realitzaven els bugerons per les festes de Sant Pere i Sant Marçal (o Sant Pau) al llarg del segle XVIII era:

—Vuit dies abans de la Gran Diada de Sant Pere, amollada de cohets.

—Dos actes religiosos que esdevenien el bessó del programa: les completes i l'Ofici, amb la corresponent Oferta; normalment es triava un predicador extern, d'una certa qualitat, per a sermoner.

—Tant el dia de Sant Pere, com lo sen demà, ball a les totes, animat per un conjunt musical de trompetes.

—Ses corregudes amb la corresponent joia des pollastre (encara no surt el conill).

—Convidada a tot el poble a brufar la Festa Major, mitjançant vi i ayguardent.

—Extraordinari banquet, normalment solien matar una ovella, al qual hi estaven sempre convidats el clergat, els obrers i els trompeters o sonadors.

—La murta i el poll eren emprats com a elements decoratius i la teia com a element il·luminatiu.

—No hi solia mancar quasi mai una solemne amollada de trons, pólvora i cohets.

Amb tots aquests actes, senzills però entranyablement familiars, Búger festejava uns dies, preparats il·lusionadament per joves i vells que esdevenien unes festes plenes de goig.

JOAN PONS I PAYERAS

² Cfer. “Llibre de comptes de la Obreria de Sant Pere en el any 1750 finint en 1890. Búger” Arxiu Parroquial. Pàgs. 20V fins a 23V.

Ecologia i conservació de la natura

Hom no pretén aquí realitzar cap tractat d'ecologia ni oferir una sèrie de definicions en paraules conegudes sobre el tema, sinó intentar fer-ne una mínima anàlisi; esbrinar-ne quatre idees.

La qüestió ecològica ha estat als darrers temps ben sovint el centre d'atenció i camp de batalla d'un ample marge de ciutadans. Exemples ben coneguts ens ho demostren.

Fa tan sols un parell d'anys mots i frases com a defensa de la natura, o sigles com GOB, ADENA i altres, no estaven a l'abast del vocabulari de la gent corrent, o al menys d'un important sector de la població.

Després i mitjançant campanyes i determinats fets, s'aconseguí arribar a una sensibilització que es demostrà amb manifestacions al carrer, o bé amb ocupacions pacífiques com la de la Dragoneira; un fet encara inconclòs que tornarà a ésser tema de primera plana i de debat; i en la que tengué especial importància l'actuació del grup Terra i Llibertat.

Aconseguida una preocupació popular i la creació de grups aglutinants dels defensors de la natu-

ra, no tan sols a nivell d'illa, resulta lògic que sortisin a llum els malifets d'uns anys en que l'especulació i la manca de raciocini enfront de la naturalesa eren la llei que imperava.

Llavors ens trobam amb tot aquest munt d'urbanitzacions, d'explotacions de la terra, que ham romput l'entorn, han encimentat les muntanyes i les penyes més apropades a l'escuma marina. Però poc importava als que emparant-se darrera societats anònimes, pretenien i obtenien el guany fàcil i el prest enriquiment.

Política i ecologia mantenen importants connexions, d'una forma més o menys directa. Bona part dels partits polítics inclouen dins el seus programes electorals aspectes ecològics o relacionats amb aquesta temàtica. Crec que no cal detallar més.

Crida l'atenció per altra part el considerable augment de partits ecologistes arrel dels diferents països i del considerable nombre de vots que obtenen.

El recent exemple de França amb un milió de sufragis atorgats als naturalistes sembla ben clarificador.

La preocupació de l'home per la terra que l'envolta, que l'aixopluga, significa entre altres coses que existeix un mínim del col·lectiu humà que creuen que cal cuidar i respectar, a la vegada que normalitzar, l'ús de les seves terres.

Als nostres voltants, tenim mostres prou clares i clarificadorres de tot l'abans esmentat. Per una part els equips de biòlegs, que posen cura en cuidar les espècies a punt d'extinció, tal és el cas del voltor negre; intentant la seva procreació en captivitat.

Noms com Es Trenc, La Trapa, S'Albufereta entre mig del Port de Pollença i Alcúdia, i encara Son Puça al veï poble de Campanet posen la veu clara i forta del poble clamant al cel davant les possibilitats de nous atemptats vers la natura.

Els graus de sensibilització que abans comentava estàn a uns nivells ben alts, quasi de somni fa sols uns anys, davant qualsevol anomenat "chiringuito", que es vagi a situar a llocs encara verjos, surt tot d'una la protesta plasma da als mitjans de comunicació, especialment als diaris; que han servit com a magnífic mostrador per aquets casos.

Però no cal estar sempre a l'expectativa, amb l'ai darrera l'orella; cal a qui pertoqui i aquest són les autoritats, dur a terme una planificació racional i concreta en matèria ecològica i urbanística, en resum de l'ús de la natura. Sembla segons les darreres notícies que es fa alguna cosa en aquest sentit.

De no ésser així, i malgrat tot, pot arribar el dia futur en que uns pins, unes roques, un troç de natura, sia com el miratge del famolenc d'aigua del desert.

Perquè aixó no succeeixi cal posar-hi remei. El contrari seria llastimós. Un desastre pels habitants d'aquesta terra. Segur.

JAUME SOLER I CAPO

Inca, Juny 1981

BÚGER: Records d'infantesa. Un jorn a l'Alqueria

Aquell carrer —un qualsevol— era el carrer major de la vila nadiva, abocat perennement a la verdor del seu camp planer.

La vila nadiva, major i més vella, era la Vila de Sa Pobla de Huyalfás, de l'antigor serraïna, o potser més antiga encara, que segles enrera havia perdut el seu topònim entranyable i característic, potser perquè flairejava de moreria, o qui sap? en gràcia a la brevetat.¹

Aquella escampadissa de cases dalt l'altura, a sol ponent, era... Búger! Ella filava somnis auriolats d'il·lusió als jorns llunyans de la meua infantesa. Búger era un topònim que donava nom a tota aquella contrada riolera. Tan important, aleshores, que tenia categoria de vila reial. Tan poqueta cosa —un temps— que seria sols una alqueria, i no de les més significades de tota l'Illa.

A sortida d'escola sovint partíem les colles d'amics pel camí de Búger. Passàvem Sa Tanca —una petita heretat que me era prou coneguda— atravesàvem el "camí de Na Pontons" de llarga trajectòria, entre llegenda i història, i prop de "ses cases de Sa Llebre" preniem vers un torrentó on hi havia unes alzines. Era allò que en dèiem "es bosquet", sem-

pre a la vista no gaire llunyana de Búger.

Dins un revell del bosquet hi trobàrem un niu. Propet del niu uns rossinyols entonaven ses dolces melodies. De puntetes i boca oberta escoltàvem les cadències musicals dels aucells, i també nosaltres, amb aires de rossinyols sens ales, mig amagats entre mates i alzines del bosquet, refilem la nostra cançó:

*Festiu rossinyol
que voltes l'ermita
polsant ta arpa d'or
de nit i de dia...²*

Per escoltar la nostra veu, callava l'aucellada... Així ho creuríem, dins la nostra niciesa d'infant. Passàvem els dies i el bosquet ens cridava una i altra vegada, sempre a la vista encantada de l'escampadissa de cases dalt l'empitada de muntanya. La mirada de Búger ens perseguia sempre amb somriures de cara amiga.

Per Sant Pere era festa major a Búger, a l'entrada de l'estiu, quan les messes queien al cop de falç i dins les eres es desgranaven les espigues. Sant Pere era el patró de la petita vila reial. La visita a Búger no hi faltaria.

Les albacores negrejaven, pel camí, dins la ufana de les figueres. Els cirerers esmaltaven de coralina la verdor de ses fulles tendres i tremoloses. Els companys ens donàvem cita a la festa, però de passada la cita era amb els cirerers i les figueres, les que queien més properes del camí.

A dalt de la costa ens esperava un poble en festa, endiuementjat i rioler. Tot ell, petitó com era, s'alegrava amb la perenne alegria d'una gent que sempre espera, portes obertes, i el cor, de bat a bat.

Al CAPDAMUNT d'aquell carrer el camp s'omplia de verdor. Aquella verdor avançava lluny, molt lluny, cap a sol ponent.

Una muntanyola retallava l'horitzó. La muntanya era una escampadissa de cases, com ramat d'ovelles que pasturassin nit i dia, o si voleu, com un betlem vivent, sempre compost, tot ell encant i poesia.

Al bell mig del turó, dins de l'escampadissa, la nau imponent i majestuosa del temple parroquial. El campanar en punta afitorava el cel blau com una sageta llançada vers l'infinit. Quan l'aire es removia lleuger el so de llurs campanes feria els sentits deliciosament.

Uns molins de vent alçaven ses torres, humils i solemnes, com guardians espavilats de la muntanya. Ses antenes, vestides de blanc, com veles de navilis estàtics, que mai van ni mai venen, dançaven falagueres al pas del vent. Mentre dançava l'antena, un regalim de farina blanca omplia la pastera de la xeixa daurada d'aquelles terres: pa tou i saborós per alegrar la taula pagesa.

 CAIXA D'ESTALVIS
DE BALEARS
"SA NOSTRA"

La visita primera era per el Sant Patró de la vila: Sant Pere, el primer dels apòstols del Senyor. Sant Pere tenia una imatge prou bella i representativa dins aquell temple esvelt i solemne, on cabria sencera tota la vila. Sols que nosaltres, fills d'una vila major i més vella ens sentiríem amb aires de senyoria i de desaire en vers del vilatge que tan amatent ens acullia. Comparàvem temple i temple; carrers amb carrers; plaça i plaça... I com entre germans que molt s'estimen, amb prou llibertat de tirar-se floretes de menyspreu amanyagat, també nosaltres, ciutadans d'una altra urbs més superba, veïna, podríem baix baix, que ningú ho sentís, rompre en dicteris contra els bugerrons, tan cordials i gojosos.

I què els diríem, mare meva! ... Els dèiem que un dia —un mal dia— el Sant Pere que tenien, (una talla antiga bella i policroma que ningú mai havia vist) el barataren... amb botifarrons! I com no tenien diners per fer-ne un altre, el Sant Pere que tenien aleshores, era de figura!

I com aquesta, altres coses semblants i pelegrines sortien de la fantasia d'uns atlots malcriats aquell dia de festa.

Dins la vila de Búger ningú va sentir —ningú les escoltaria segurament— les potxes que per fer gràcia els tiràriem els poblers aquell dia. Que si no, la pedregada era inevitable, com a joguina entre pobles veïns quan uns atlots invadien els seus territoris. Però no; ningú maleïa la nostra presència aquell dia de Sant Pere, dia de cireres i figues flors del camí de Búger.

Els anys d'infantesa es feren, ai, massa enfora; qui els pogués haver més a la voravia del camí, costa amunt! He refet el temps passat; he palpat sovint aquells dies esllanguits, i els records han invadit la memòria dins un nimbe d'enyorança falaguera: el bosquet i el niu de rossinyols; els cirerers i les figueres; l'escampadissa de cases del turó; el temple i els molins... molins que ja no molen el ferment d'aquelles terres; molins que ja no dancen al caire del vent puix han perdut llurs antenes, destrocades i caigudes, i les veles blanques jeuen esquinçades, per la pols de tots els camins.

Avui que els meus ocis se impregnen de visions llunyanes, historiades i confuses, i els ulls es sadollen de lletres gairebé indescifrables vull dir un mot, no més un, de l'història encara inèdit de la vila de Búger. L'he trobat ocult dins la brossa secreta dels arxius, avui ja no tan secrets.

Corria l'any 1348 dins l'alqueria de Búger.

Hi havia dol a les cases. El dol s'estenia àdhuc per tots els racons de la bella contrada.

Una vídua, d'una edat incerta es trobava malalta. Era la malaltia de la mort que feia acte de presència "Un rure", és a dir, a fora vila on vivia ella amb la seva família.

Havia per nom Magdalena. El seu marit, Bernat Brotat, era passat a millor vida no feia encara massa anys.

Del matrimoni hagueren un fill, Bernat, com son pare. Ell continuarà dins l'heretatge familiar la nissaga dels Brotat.

Com sia que per contracte esponsalici la muller perdia a Mallorca el seu cognom patern, adoptaria des d'aquell mateix moment, el del seu marit. La nostra vídua seria coneguda, doncs, per la gent del seu temps i fins i tot per els documents oficials per Madona Na Magdalena Brotat. No li carcarem més genealogies i prosàpies: seria tasca perduda.

Del llinatge Brotat sí que potser en trobaríem més clares referències devers Búger. Segurament deu ésser aquest Bernat Brotat qui l'any 1345 adquiria un molí d'aigua "in riarria de Búger", es a dir, a la torrentera de Búger —encara ara es diu— a mitjes i per indivís amb un tal Pere Puig.³ I segur que el trobaríem com a protagonista d'altres actes i circumstàncies del seu temps.

La família Brotat, objecte de la nostra petita investigació, es revela d'una posició social no opulenta, certament, més d'una benestança pagesa envejable dins la ruralia mallorquina.

Jo no sé si Madona Magdalena seria la madona propietària de tota l'alqueria de Búger, o si seria només arrendadora o conductora de tot el maneig de la possessió i dels seus extensos dominis. Ara la malaltia l'agreujava,

a fora vila, on tenia la seva residència. I com a bona cristiana ben arrelada en la fe es disposava a ben morir. Després dictaria el notari el seu "últim i vàlid testament".⁴

El testament era per els nostres avantpassats un acte solemne de sinceritat i fermesa en les llurs conviccions i creences. Era una confessió d'impotència avant l'arribada imparable de la mort. Era també un crit de clemència a la misericòrdia divina per assegurar el perdó de culpes comeses. Era finalment, l'entrega de l'amor en despedida, de parents, veïns i amics, que feia dictar comandes i repartia joies, béns, vestits i here-tats.

El testament de Madona Magdalena, viuda de Bernat Brotat, mana i disposa: "...Elegesc sepultura al meu cos faedora al cementeri de l'església parroquial de Sant Antoni de Huyalfas, de la qual som parroquiana".

Expressa després les condicions honorífiques de les exèquies (l'honor degut al cos cristià, temple de Crist, present a les pregaries de l'Església, aportat entre fumeroles d'encens i aigua beneïda al vas dels majors, dins el paviment mateix del temple), simbolisme de l'alta teologia de la resurrecció ensenyada pel nostre dogma i afirmada serenament en la lletra de tots els testaments.

I ve llavors una bona lletania de llegats que vol que es facen de la seva herència per "manda pia". Al Sr. Rector li deixa tres sous per son dret parroquial. Llàstima que li va escapar de la memòria revelar-nos el nom de dit rector: era tan conegut per tothom!

A l'obra de l'església parroquial li deixa dos sous. Tampoc ens diu si estava ja acabada la dita església, ni concreta el punt exacte de la seva tomba.

Deixa igulament uns sous a cada un dels quatre bacinets parroquials; a cada un dels hospitals de pobres de la Ciutat i a cada una de les capelles ermitanes de fora la Ciutat. Entre aquestes capelles ermitanes em sembla poder endevinar en primer terme, a Sta. Margarida de Crestatx, el nostre humil santuari familiar; la de St. Feliu de Castell Llubí, a poqueta distància de Búger; la de Sta. Maria Magdalena del Puig d'inca; la de St. Martí de la Cova, d'Alcudia, i entre totes, la

de Sta. Maria de Lluc, que es troba dins la lletra d'una majoria immensa dels testaments a tot Mallorca.

Per si no n'hi havia prou encara de sufragis ordena la testadora una certa quantitat per la celebració de misses baixes, que per son etern repòs, i pel seu marit i demés familiars aplicaria, seguida la seva mort Mn. Bartomeu Raedor, Pvre.

Després de cloure el testament, signat per mà del notari el Discret En Joan Terriola, un dia qualsevol —un dia sense història— moria la testadora.

Tocaren de mort les campanes. Vestiren de dol, familiars, amics i veïns, i entre festers, atxes i candeles acompanyaren el cadàver, amb trista acompanyada, al temple parroquial.

Era la seva postrera visita per a quedar-hi definitivament, esperant el descans etern.

Allà soterraren a Madona Magdalena de l'alqueria de Búger.

Estava de dol la pagesia comarcana.

Era —ho ha dit el testament— l'any 1348.

Ara vull dir de pas que Búger durant aquells anys del segle XIV amb totes les terres de forment i de figueres; de bosc i de garrigues; amb les seves cases i hortalas, tota ella perteneixeria a la parròquia i vila de Sant Antoni de Huyalfas. Ens ho ha revelat el testament comentat aquí, com també molts d'altres documents coetanis. Más tard, al desmembrar-se les dues parròquies veinades —la de Huyalfas i la de Campanet— les fites definitòries es clavaren tan arbitràriament que per poc s'endugueren la nova pobla o vila dins Campanet. I Búger, dins aquesta alternativa, Búger, l'alqueria benamada, al aguait de Huyalfas es feu més enfora... quedà enclavada dins els termes de Campanet.⁵

Passaren temps. L'alqueria de Búger prenia el seu camí de prosperitat i augment. Es dauraven les terres amb esclat de messes. Les garrigues, gairebé estèrils anaven arrabassant-se amb l'esforç d'aquella gent fenera⁶ i espletaven agraïts els nous guarets. Els graners s'estibaven de bon gra i als sestadors no hi cabien els ramats d'anyells i d'ovelles.

Molí de Ca'n Barraca, d'aigua i de vent.

També la gent de l'alqueria pujava amb augment. Novel·les famílies sorgien de les velles famílies; nous pobladors arribaven per viure a pler la benanança del clima del sol i del treball honrat d'aquelles terres. Prompte no hi haurà cabuda dins les cases de ruralia nostrada.

Herències i llegítimes; establiments i llegats esqueixaven la gran extensió de l'alqueria, i gemegosa, es deixava perdre troços de terra i de vinya de bosc i de garriga i de figural. Sorgien noves propietats o possessions o llocs, cada una cognominada amb sobrenoms diversos segons els nous amos seria plaent d'anomenar-les⁷.

Propet de llurs terres de conró hi bastirien una caseta; uns corralis; unes estables, tot ben petit i humil, com la petitesa pagesívola dels seus masovers.

L'alqueria de Búger ha vestit de cases la muntanyola encantada. Vora les cases, uns cellers; uns molins; unes tafones...

Aquelles roques, saltironen enjogassades amb l'alegria franca i generosa dels seus habitants.

La seva fe reclama una casa —la casa del Pare— per a trobar-se a l'hora de la pregària. I s'alça el temple que senyoreja la contrada.

Donem temps al temps.

Búger no està ja vinculada a Sa Pobla de Huyalfas.

Búger ha trencat els vincles que la fermaven a Campanet.

Búger en tindrà prou d'esser "qui és", sense manllevar ni pagar

servituts; sense dependències forasteres.

Esglesialment Búger serà constituïda comunitat cristiana independent: primer, vicaria; després, parròquia.

Búger, escampadissa de cases dalt l'altura serà constituïda vila reial, tal com és avui, i per molts anys.

J. OBRADOR M. SS. CC.

¹ Sobre Huyalfas es pot consultar "Sa Marjal" o també entre altres documents la conferència del Dr. Sevillano Colom "Del Huyalfas medieval hasta Sa Pobla de hoy, pasando por sa marjal".—1971.

² Estrofa primera de la "Cançó dels aucells" de Mn. Jacint Verdager.—Obres completes.—1er. vol.—1905.

³ A. R. M. (= Arxiu Reial de Mallorca). Sig. ECR (= Escribania de Cartes Reials). N.º 369, f. 84.

⁴ A. R. M. Protocols Sig. T-647, f. 16.

⁵ D'aquesta desmembració de parròquies hi ha constància dins els arxius. La publicà Mn. Joan Parera a "Sa Marjal" i també Mn. Guillem Miralles a la seva historieta de Campanet. El bon amic En Rafel Franch, Advocat, conserva dins l'arxiu familiar una còpia prou antiga autenticada del document principal de la causa.

⁶ No es res extrany trobar algun contracte d'aquell temps que compromet baix de certes condicions a un dels contractants "ad arrabassandum garrigiam", fins a fer-ne terres de conró. Es troba igualment la divisió i subdivisió de les grans extensions, ja des del primer moment del repartiment.

⁷ Els més freqüents són els que adoptaven el nom del nou propietari: generalment precedit del Son o Can, p. e. Son Serra; Son Seguí. Ca'n Aloi; Ca'n Cánaves, etc.

L'Amo'n Miquel Payeras, Borreó

DE LA COMISSIÓ DE FESTES PATRONALS DELS ANYS 30

El camí més curt per a conèixer d'aprop el programa de les festes patronals i populars que es celebraven a Búger els anys 30

és escoltar els membres de la Comissió organitzadora d'aleshores.

L'amo'n Miquel Borreó és un dels qui formaven part d'aquesta esmentada comissió.

Amb ell hem conversat.

—L'amo'n Miquel, què motivà la creació d'una Comissió de festes a Búger als inicis de la dècada de 1930?

—La formació d'un grup de joves, encarregats d'organitzar les festes i balls, sobretot dels darrers dies i per les festes de Sant Pere i Sant Marçal, devers l'any 30, responia a un fet purament polític.

Durant la dictadura d'En Primo de Rivera, del 24 al 30, fou batle de Búger l'amo'n Jaume Pons, Bater. Al llarg d'aquest temps no deixà fer ball de cap casta, ni en s'estiu ni en s'hivern. Aleshores un estol de bargantells, cansats de no poder divertir-nos així com ho feien els dels pobles veinats decidírem anar a veure personalment el Governador —això era devers l'any 1929— davant la negativa del batle bater. Formaven part d'aquest estol de bargantells En Tomeu Martí, Goriet; En Joan Siquier, des Molins; En Miquel Sampol, Xorc; En Joan Pons, Mosco; i jo mateix, entre molt d'altres.

La resposta del Governador fou sumament positiva.

Com reaccionà el batle bater?

—Després de parlar amb el Governador i haver obtingut permís i per escrit, anàrem a mostrar-lo a l'amo'n Jaume Bater. La seva resposta rotunda era que ell no en donava i que no provàssim de fer-ne; resposta ben comprensible donada la relació que tenia amb el Rector Cullera i tots sabem l'actitud que tenia antany l'Església davant el ball.

Record molt bé encara les paraules que ens digué el batle: "El Governador vos ha donat permís, idò jo vos ho llev."

—¿Què succeí una vegada caiguda la Dictadura, l'any 1930?

—També caigué el batle bater i el succeí l'amo'n Pere Siquier de Ca'n Muixella, el quan des d'un principi se mostrà molt més benèvol, donant-nos permís per a organitzar balls.

A partir d'aquí sorgí formalment la Comissió de festes, formada pels membres que he citat anteriorment.

—¿Quina era la tasca que tenia aquesta Comissió?

—L'Ajuntament, el batle, mos donava les festes i noltres pagàvem les dues orquestres, la del dia de Sant Pere i la de Sant Marçal, ja que en aquell temps féiem dues verbenes.

La recaudació era ben nostra, però no es que féssim molt de negoci. Any amb altre empatàvem i, a vegades, hi havíem d'afegir; els anys que anava bé féiem una bauxa.

Record que un any duquérem la "Marvel", de Lluçmajor i la de Pollença; la primera cobrava 35 duros i 100 ptes. la segona. També vengué qualque any la de Selva.

Ara bé la nostra feina era solament d'organitzar els balls que, igual que ara, es solien fer al Carrer Major.

—Recordau que pagaven llavors per a ballar?

—Sí, els externs un duro. Els bugerrons hi havia anys dues pesetes i, a vegades no pagaven res. Ballàvem fins a les tres o les quatre de sa nit a pesar que un any sa Guàrdia Civil la volia aturar devers la una.

—A més dels balls se devien fer altres coses...

—Efectivament hi havia els "Focs" que se solien fer sempre

el dissabte de Sant Pere, el "Concert" que també era aquest mateix dia, ses corregudes i les toca-des de Xeremiers. Aquests actes eren organitzats i patrocinats pel mateix Ajuntament.

El Concert, durant molts d'anys estigué a càrrec de la Banda de Búger, pero darrerament —donat que s'anava desfent poc a poc— llogàvem la d'Inca, per exemple.

Ses corregudes se feien a sa sortida de l'Ofici, devers les 12, dins Son Alemany, amb molta concurrència. La carrera més animada i participada solia esser la del pollastre i el conill; jo mateix durant dos anys vaig guanyar el pollastre. També corrien bísties, acabades les carreres de peu.

Els Xeremiers solien esser bugerrons. Record encara molt bé En Macià Cartera, germà de la glosadora Joana Cartera; L'amo'n Jaume Pastor, l'amo'n Pere Marqués,...

—Heu dit, l'amo'n Miquel que també vos ne cuidàveu dels balls dels darrers dies.

—Sí. De l'any 30 al 36 férem balls a balquena, organitzats per a nosaltres mateixos. Comencàvem per Sant Antoni i fins a sa Corema, cada diumenge hi havia ball a Ca'n Reus, on tocava la Banda de Búger i a Ca'n Prom, des Carreró on tocava una Banda llogada.

—Amb l'estallament de la Guerra, tot s'acabà?

Bé, més que acabar-se altres se'n cuidaren de l'organització a partir del 37 i, per cert, amb unes festes que resultaren ben magres, les de l'any 1936, havent-hi d'afegir.

Moltes gràcies l'Amo'n Miquel Borreó.

REDACCIO

DIARI DE BUJA

Pel darrer camí

Al número 12 de la revista "Comunicació-Lluc" (quart trimestre 1980) el P. Rafel Juan, gran investigador de tot el que està realcionat amb el Santuari de Lluc, ja sigui des del punt de vista històric o legendari, sota el títol "Pel darrer camí" publica la tradició arqueològica sobre "l'Era d'Escorca". A l'acabament, a mode d'apèndix, hi afegeix un fet que succeí a Alcanelleta, semblant al de l'Era esmentada, protagonitzat per un ancià bugerró a les darreries del segle passat; per la relació que té amb Búger hem cregut oportú reproduir-lo:

Era en temps del rector Guillem Fiol (1887-1901).

Hi havia a Alcanelleta un vellet, per nom Julià Tugores i Alemany, natural de Búger. Tenia prop de 100 anys: era glosador i bon tocador de fobiol. Com a bon cristià, volia confessar i combregar; però la seva edat ja no era per camins mal plans i llargs.

El seu fill va demanar al rector Fiol que li dugues el Bon Jesús. Mes el rector Fiol, que no era tan vell com l'amo'n Julià, no va anar de res i digué que per arribar a la possessió volia una dobla de vint; que li duguessen el vellet encolcat, i si tenia por de caure, fermat a la bística.

El vellet no perdé l'esperança.

Un dia que el rector no era a Lluc, el vicari feu la caritat de portar-li el Bon Jesús. Ja ho sabia el vellet.

Sortí un troç a camí i s'amagà dins una mata; i quan arribà el vicari amb el Bon Jesús, tot xalest començà a tocar el fobiol per fer-li festa. L'acompanyà fins a les cases i allà va confessar i combregar, i quedà tranquil.

De tot això enlllestí unes gloses ben facetes.

Alsenyó rectó de Lluch
de vení li sap greu:
ell ¿no deu estar cregut
que som es més vei de Lluch
fora la Mare de Déu?

El senyó rectó es pensava
que era pur en Julià
que'm deixaria fermà
dalt una bística ensellada.
I ell ¿que no considerava
que, si pegava tropessada
i jo davall he hi quedava,
que'm puria rebentàç
Jo trob que bon contes fa
cadascú a son encontrada.
Per camins i per tiranys
jo camin a poc a poc:
Un homo qui té cent anys,
Senyó Rectó, no va enlloc.
Es rectó que a Lluch hi ha,
Aquell que'en diven Fiol,
¿Ell ets homos fermats vol,
per anarse'n a confessà!

Molí de senectut el vellet Julià Tugores als 98 anys dia 15 de Gener de l'any 1893, a Alcanelleta, amb el confort dels Sants Sagraments. Era llavors Ecònom de la parròquia el P. Gabriel Miralles, M.SS.CC.

Aquest fet el sé de Na Francisca Rullan, que guarda frescs en la seva memòria, arqueta de ciprer, almescada de cedre—, gran nombre de records, per ella viscuts o tramessos dels avantpassats.

P. RAFEL JUAN
M. SS. CC.

RECULL DE GLOSES RELACIONADES AMB BÚGER

I

A Búger no hi ha res bò
no ser un tronc de figuera.
I en feren un Sant Pere
corcat davant i darrera,
podeu pensar quin tresor!

II

A Búger són bugerrons,
Campanet, campaners
A Sa Pobla granoters
i a Muro caprardons.
I a Inca són lladrons
que nos roben ets doblers.

III

A Búger són bugerrons
ja no ho han de demanar,
perquè varen baratar
Sant Pere amb botifarrons.

LA CASETA

III

Ni ignorància
ni temor.
Ni tristesa
ni rancor.
Ni egoisme
ni fredor.
Mai un dubte
ni foscor.
A la casa
hi ha claror,
transparència,
serenor.
Està immersa
dins l'Amor.

IV

Al cel brilla l'estelada
l'aire el romaní commou.
A la casa amb gran misteri
entren la mula i el bou.

El donzell i la Donzella
ni voldrien preguntar
si dins la humil menjadora
tot l'Amor néixer hi podrà.

Accepta al punt la caseta,
¿oh entranyable visió! :
la menjadora florida
i el somris d'un infantó.

DOLORS CORBELLA

NOTICIES DEL NOSTRE POBLE

Salvatjada

L'onada de vandalisme que, des de fa uns anys, invadí el nostre poble encara perdura. El darrer acte que ha portat a terme aquests últims mesos ha estat la decapitació de la imatge de Sant Pere que des de feia deu anys presidia l'entrada del portal dels homes de la nostra Església.

Aquesta talla de pedra de Santanyí, tot i que no tengués massa valor escultòric, era obra de l'escultor bugerró Joan Reus que havia donat a la Parròquia; el dia de Sant Pere de 1971 fou beneïda per Mn. Joan Pastor i Plomer.

La nostra autoritat local té part de culpa pel fet de tolerar que els al·lots juguïn a futbol, a les sortides d'escola, dins la població, ja sigui a Sa Plaça de Sant Pere, ja sigui damunt Es Sagrat.

Els torrents esbroncaren

Els més vells del poble no havien vist mai cosa semblant al que contemplaren els passats dies 21 i 22 d'abril, dins moltes finques aferrades al Torrent de búger. L'esbroncament de l'esmentat torrent convertí no poques finques, a les immediacions d'Es Pont de Binissatí, en un grandíols llac; cosa semblant succeí al voltant d'Es Pont de Son Fornés, al final del camí d'Es Rafal d'En Mascaró a l'entrada de la carretera de

Sa Pobra. Les pèrdues ocasionades, sobretot a aquest darrer lloc, són quantioses.

Tot això qüestiona seriosament la tasca que actualment du a terme Obres Hidràuliques.

Cloenda dels cursos de Català i de balls mallorquins

A finals de maig es donaren per acabats els cursos de català que des de gener s'han impartit a Búger amb el patrocini de l'Ajuntament i organitzats per Obra Cultural Balear. Nins i majors han seguit amb gran interès les escoles que han estat explicades per En Vicenç Ribas.

També s'havien d'acabar les escoles de ball de bot, però degut al desig dels alumnes s'han allargat fins a Sant Pere, d'aquesta forma hi haurà una major preparació per a la festa pagesa.

El carrer d'Es Llevant: situació insostenible

Els veïnats del carrer d'Es Llevant estan perdent la paciència. Des de fa uns mesos han donat passes a l'Ajuntament per a què s'arregli l'estat desastros de les tuberies d'aigua que estan practicament rompudes des de que asfaltaren aquests carrer l'any passat. Els perjudicis d'humitat que donen a un parell de cases són quantiosos.

El batle sempre ha demostrat, amb bona voluntat i bones paraules, tenir interès en solucionar aquesta deplorable situació, ara bé, no sabem si la cosa se perd per l'Ajuntament o pel Contratista que verificà les obres.

D'allargar-se aquesta demora els veïnats pensen donar passes a instàncies més altes.

Noces d'or sacerdotals

El passat dia 7 de juny, festa de Cincogema, el sacerdot bugerró, Mn. Miquel Siquier Pons, celebrà el 50 aniversari de Missa Nova.

L'acte consistí amb una concelebració eucarística per sacerdots naturals de Búger i altres de foravila, amics de D. Miquel. El sermó estigué a càrrec de Mn. Jaume Puigserver. El Cor Parroquial interpretà brillantíssimes peces musicals.

Acabada la missa solemne es serví un refresc damunt Es Sagrat a tot el poble que omplí la nostra Església de Sant Pere.

Mn. Siquier ha exercit aquests cinquanta anys de ministeri sacerdotal a Randa, Vilafranca, Lluçmajor i al Monestir de la Concepció de Ciutat.

Enhorabona i "ad multos annos".

Coses del nostre poble

—Pareix que a la fi s'ha donat una solució al tema que tant se n'ha parlat i sobre el qual hi hem escrit en diferents ocasions. Es tracta de l'arregl de les aceres del cap de cantó del Carrer Major i de la Plaça de la Constitució.

Pareix que la solució procedeix dels independents, en col·laboració amb el reste del Consistori. Esperem que comencin les obres lo més prest possible.

Ens n'alegrarem de que així sigui i es puguin fer realitat els nostres desitjos de veure bell el nostre poble. Perquè sobre aquest particular, hem insistit en diferents ocasions.

Cronista oficial

Fa mes de vuit mesos que l'Ajuntament de Búger, va abolir la plaça de cronista oficial, però segons pareix, el que l'ocupava, encara no se n'ha enterat, ja que no fa molts de dies segueix utilitzant l'esmentat títol. ¿O no sap que l'usurpació de personalitat està castigada pel...?

Comissió dels onze

No fa molts de dies que la Comissió dels "onze", com ja se la ve anomenant en el poble, tingué una reunió per a tractar sobre la reforma de l'orgue i diversos punts de la festa que en tal motiu ha de tenir lloc el pròxim dia 28. Per aquesta festa han tardat 10 mesos per a organitzar-la i al final hi ha hagut el seu estira i amolla.

Doncs hi havia uns senyors que volien fer un sopar a "Ca's Megarro". Una gran festa per a les autoritats convidades, i pel poble (que és qui paga), "patatilla" i galetes. Quan s'arribà a aquest punt un dels assistents, en representació de l'Ajuntament i al mateix temps del Poble, en pla de "cachondeo", va dir: "I si donàssim només una galeta"? A lo que els primers, no saberen què contestar.

Jo diria que això de la galeta no hagués estat malament, ja que al poble, una galeta més o menys no li vendria de nou, i més procedint de la dreta!

Ja està bé de discriminar al poble sobirà!

NECROLÒGIQUES

Durant el segon trimestre d'aquest any, hi ha hagut a Búger, dues defuncions:

L'Amo En Pep Siquier Saletas, que a l'edat de 57 anys va deixar d'existir, víctima d'una mort repentina.

Era una persona agradable i d'una gran simpatia i amb el qual ens unia una gran amistat des de la nostra infància.

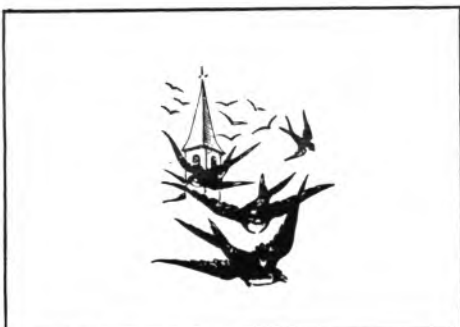
Sentim la seva pèrdua i testimoniam el nostre més sentit condol a tots els seus familiars.

L'altra persona que ha mort és Madò Antònia Vanrell Torrens, a l'edat de 89 anys, mare d'una família nombrosa, molt coneguda i apreciada entre els nostres veïns. Persona a la que tenien una gran estima, doncs són molts els anys que ens hem tractat (aquest redactor diria que quasi tota la vida, o sigui, més de seixanta anys) ja que fòrem veïnats molt de temps.

A tots els seus fills i demés familiars i en especial al seu nét Jaume, el nostre entrançable company i col·laborador, els volem fer arribar el nostre més sincer condol.

LA REDACCIÓ

Ara fa 100 anys

—L'any 1881 els Xeremiers cobraren 107 reals per a tocar a totes les festes de Sant Pere i Sant Marçal. Avui els Xeremiers de Pina no toquen a menys de 6.000 ptes. la dieta.

—L'Ajuntament de Búger de l'any 1891, estava format pels següents bugerrons: Batle: Miquel Payeras Pascual; Regidors: Joan Fiol Terrassa, Gabriel Amengual Payeras, Llorenç Soler Mayol, Miquel Payeras.

—La Junta de Sanitat sol·licita el trasllat de l'escola de nins que suposam és la que estava en el carrer "Escuela".

La dita Junta estava formada pel President Miquel Payeras Pascual i els vocals: Joan Ramis Payeras, Damià Pascual Capó, Pere Joan Payeras i Payeras i Antoni Pons Capó.

—Fa cent anys l'escut de Búger no era una "Bujia", doncs no, era una papellona.

Un altre dia intentarem donar més informació d'aquest detall.

Ara fa 50 anys

—El dia 21 de març del 1931, a través d'una instància, es comunica a l'Ajuntament que el veïnat d'aquesta vila, D. Tomàs Capó Payeras (Xarret), en nom de D. Joan March Ordinas, (En Verga), ofereix un local per escola de nins i nines, amb la condició de que es tornarà el local si en el plaç de quatre anys no s'hi construeix l'escola. En principi s'acordà acceptar-ho.

El que no se va dir és que en aquells anys l'Ajuntament no la podia construir en quatre anys ni en cinc, ja que la disponibilitat de liquidesa del consistori, era pràcticament nula. El que interessava eren els vots del poble, en les eleccions que havien de celebrar-se en el mes següent, o sigui, l'abril del 1931.

D'aquest local, res més se n'ha sabut. Qui el té? Qui es va fer amb la propietat? El poble segur que no, el que és cert és que després de 50 anys l'assumpte segueix sense resoldre.

—El 17 d'abril de 1931, tres dies després d'havers proclamat la segona República, prengué possessió del primer Consistori Republicà, els nous regidors que foren: Batle: Joan Alemany i Villalonga; 1.er Tinent de batle: Josep Pons Bennassar (Mavet), Miquel Payeras Martí (Putxer); Bartomeu Mora (Madona); Llorenç Payeras Pascual (d'es Puig); Llorenç Torrens (Bover), Pere Femenias, Antoni Siquier (Mestrès); Secretari: Antoni Gelabert (Piquero); Oficial Major: Rafel Amengual Torrens (Son Costa); Saig: Damià Capó Capó (Rotxet).

SPORTIVES

CICLISME

El nostre jove paisà Llorenç Soler, que va prendre part amb el grup de juvenils del "Club Ferriolense" a les carreres ciclistes del passat diumenge, dia 12 de juny, es va proclamar Campeó de Mallorca de "fondo" en Carretera.

Andevant, amic Llorenç i enhorabona.

Amb molta animació es celebraren les "Festes d'Es Jai 81"

Fa més o manco quatre anys que un grup entusiasta de Búger, desitjós de recuperar per al poble les més antigues tradicions decidí intentar el resorgiment d'una festa molt popular i arrelada però que, ni tan sols els més vells, recordaven molt bé degut als anys transcorreguts des de les darreres celebracions. Si bé les esperances de que aquest resorgiment no eren del tot lloables hi ha que anotar amb una gran alegria que aquesta festa recuperada amb una certa timidesa fa, com ja he dit quatre anys i que apenes aplegà a un petit nucli de persones, aquest any 1981 ha ultrapassat totes les previsions, superant moltíssim els auspícis més optimistes.

Els programes que es repartiren assenyalaven els dies 1, 2 i 3 de maig per a la celebració de la festa d'Es Jai que s'inicià amb el ja tradicional "marathon" que comptà amb major número de participants que l'any passat, especialment infantils. La nostra més cordial enhorabona als nins i nines del poble que donaren una gràcia especial i contribuïren a fer més animada la carrera. Esperam que l'any 1982 siguin més i millors encara els corredors i corredores, especialment del poble, que s'animin.

El capvespre del dia Primer de Maig fou d'autèntica gala per al poble de Búger. Ni més ni manco que la Orquestra "Ciutat de Palma" en ple vengué per a oferir en el marc de l'Església de Sant Pere un concert que congregà no solsament a molts de bugerrons sinó als habitants dels pobles veinats que ompliren de gem en gom el Temple, escoltaren amb una gran atenció i aplaudiren amb gust les peces tan estupendament interpretades per l'orquestra dirigida de forma esplèndida per Juli Ribelles.

La presentació de l'acte estigué a càrrec de D. Miquel Pericàs, agraf a la gran orquestra la seva assistència entregant al dirigent de la mateixa una artística placa d'Argent en commemoració de l'acte. Així mateix tengué unes paraules de gratitud per al batle de Ciutat, President del Patronat, que es trobava present a l'acte.

A l'acabament del Concert els components de l'Orquestra foren obsequiats amb un berenar al Saló Parroquial. Podem assegurar que se n'anaren contentíssims de l'extraordinària rebuda i de l'atenció de què havien estat objecte per part del poble de Búger i assegurant que, per la seva part, no hi hauria cap inconvenient per tornar quan fos sol·licitada la seva presència. No hi ha que dubtar que aquest oferiment seria acceptat plenament i que tots podríem estar encantats amb una segona actuació.

El dissabte, dia 2, estigué dedicat a la població infantil que, com un estol de Picassos, es llançaren al carrer de bon matí, amb els seus aparells de pintura, a pintar i a plasmar els més desconeguts i amagats racons del poble. L'horabaixa i acabades les carreres de bicicletes per a joves amateurs i senyoretetes que estaren molt concorregudes per la quantitat de participants i acom-

panyants, hi hagué una sèrie d'actes que mantingueren en constant atenció al vecindari. Carreres de cintes, trenca-dissa d'olles per a l'al·lotja i una disputadíssima carrera per a homes que havien d'arribar a la meta amb una sanalla damunt el cap. El guanyador fou l'Amo'n Llorenç Preber; si bé aquesta carrera acaparà l'atenció del públic no menys gatinyada fou la que disputaren algunes dones de la localitat que fou guanyada per N'Antònia Cartera. Lo cert és que no era gens ni mica fàcil arribar a la meta amb una cullera amb la mà i un ou dedins, condició indispensable per a poder-hi participar; ja poden imaginar els lectors la quantitat de truites realitzades abans d'arribar a la meta. Lo cert i segur és que tots, participants i públic ho passaren estupendament en aquest poble.

Acabats els actes esmentats tingué lloc als locals de l'Obra l'entrega de premis als nins que havien pres part en el concurs de dibuix i pintura i ens parasqué excel·lent la idea de que tots tenguessin un premi ja que d'altra forma hi havia possibilitat d'un desencant per part dels petits i hagués estat una pena que alguns no haguessin gaudit de l'alegria d'unes festes tan simpàtiques i amènes.

I arribam al diumenge, dia 3. Aquí si que totes les previsions es veieren desbordades. Les carreres de bicicletes que duraren tota la matinada, animades pels Xeremiers de Pina, atregueren l'atenció del nombrós públic que a peu o en cotxe es dirigí cap al bosc de Ca's Povil on s'havia de celebrar la gran diada, amb la dinada de germanor i la posterior arribada d'Es Jai.

Els organitzadors de l'acte quedaren astorats amb la gentada que es presentà a l'hora de dinar; dinar que, per cert, resultà excel·lent, tant s'arròs brut cuinat pels tres millors cuiners de Búger i comarca, Na Catalina d'En Pep Massanet, En Biel Garindo i En Joan Murero, com l'ensaïmada obsequiada per Felip d'Es Forn. Hi hagué algunes equivocacions motivades especialment per la concurrència de públic que desbordà totes les previsions, errors que foren acceptats amb bon humor per la majoria i no tants per altres, però el fet és que qui més qui manco fruí de

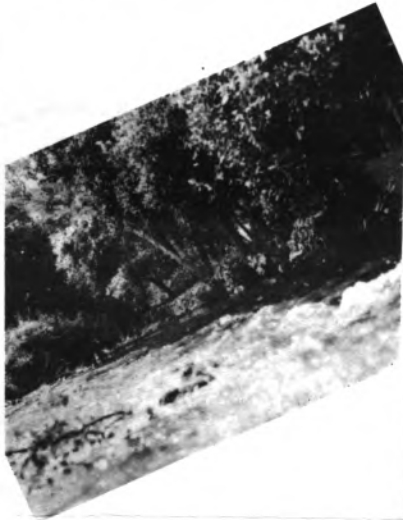
lo bonic, encara que fos menjant dos amb un mateix plat. Esperam i desitjam de bon de veres que el proper any es reparin els defectes i puguin esser més els qui gaudesquin d'aquesta diada.

El capvespre un bon número de dones del poble es dedicà a fer bunyols a balquena, la qual cosa constituí un èxit rotund i sobre les 5 començà el ball de bot. Si bé l'arribada d'Es Jai estava prevista per a les 7, aquest es va adelantar després d'avisar mitjançant un explícit telegrama que arribaria un poc abans degut, suposam, pel temps que amenaçava. Damunt un carretó i una somera aparegué l'Amo'n Josep Bolletí que tirà a tots els presents una cala bruixada de caramels i avellanes duites de Sineu. Al·lots i majors s'abocaren sobre els obsequis i així s'emprengué el retorn a Búger, acompanyat d'una bona brusca que feu tèmer en qualque moment que la festa no pogués continuar.

Afortunadament i tal com havia succeït l'any passat, quan s'arribà al poble es pogué reanudar el ball de bot i no foren pocs els qui s'animaren a participar-hi amb lo qual la plaça es convertí en un magnífic escenari. L'Escola de ball de l'Obra, juntament amb els inqueros que cada dijous venen a ca-nostre per a ensenyar-nos els balls de la nostra terra, tengué bé les ensenyances rebudes. També un grup de Sa Pobra tengué una destacadíssima actuació. I així sobre les 9 del vespre cansats de truar i ballar, s'acabà la festa.

A través d'aquestes línies i des de "Diari de Buja" volem donar les nostres més expressives gràcies a tots els qui amb la seva desinteressada col·laboració han fet possible la brillantor d'aquestes festes. Tendes de queviures, panaderies, tavernes, Joan, Rafel i Matgí que cada dijous han vengut a passar unes hores per a ensenyar-nos a ballar, Francisca Calarda, Orquestra Sinfònica, Batle de Ciutat, Ricard, "Sa Nostra", Ajuntament, Club ACYD, cuines i ajudants i un llarguíssim etc., en el qual no voldríem deixar d'anomenar a ningú i en el qual hi podem incloure a tot el poble de Búger; a tots repetesc, sense deixar ningú, gràcies i que l'any qui ve no ni falti cap.

JOANA ESCALAS I VICENÇ

CARTES

AL

DIRECTOR

Uns cristians opinen sobre el divorci

Mallorca, Març 1981

Com a cristians i ciutadans, en exercici del dret a expressarnos, volem fer arribar a l'opinió pública les reflexions que ens suscita la situació social de discussió sobre el divorci.

1. Creim que el més important de la vida cristiana és l'amor. Jesús a l'Evangeli no mana ni prohibeix "coses"; parla més aviat d'actituds. Per això proposa unes metes i uns camins que hi condueixen. Totes les metes de l'Evangeli són d'una gran exigència: "dóna la teva vida pels altres"... "ofereix l'altra galta"... "ven tot lo que tens i dona-ho als pobres"... Mai podem donar per acabats els camins o tal vegada no tots caminarem amb la mateixa perfecció. Jesús no obliga per llei. Ell convida per exigència amorosa.

2. Creim que el matrimoni cristià és un camí fet per dues persones, ajudades per la comunitat, cap a una meta exigent. Tal vegada per les "noces d'or" una parella estigui aprop de ser "dos en una sola carn", però, quan es van casar, certament no ho eren. Començaren el camí de l'estabilitat i de la fidelitat. Camí que es fa amb dificultats tal volta insoportables per alguns. Si Jesús no empra la força de la llei, nosaltres, tampoc l'hem d'emprar, ni per prohibir ni per castigar. Trobam a faltar una postura més fraternal que mostri indicis de comprensió pels homes i dones que passen per situacions difícils.

3. No creim que el divorci sigui un bé en si mateix, però no podem ignorar que en la realitat es donen situacions en que les relacions conjugals assoleixen uns graus de deterioració que de mantenir-se poden provocar perjudicis irreparables per a tots els implicats, bloquejant-los a tots els nivells; individual, familiar i social. Així el divorci és un problema humà i social, i, per tant, exigeix solucions humanes i socials, vàlides tant pels creients com pels que no ho són. Ens sembla, doncs, inacceptable qualsevol tipus de discriminació o condemna que s'imposi als creients que s'acullin al dret del divorci. Divorci —nul·litat— que, per altra banda, l'església mateixa atorga.

4. No ens sembla ni intel·lectualment ni cristianament honest afirmar que el matrimoni, qualsevol matrimoni, "és, per dret natural, intrínsecament indissoluble" ja que això suposa ignorar una realitat i una pràctica històrica que demostren precisament el contrari i ignorar també una pràctica eclesiàstica actual, i en molts de casos escandalosa, de les declaracions de nul·litat.

5. Vivim en un Estat pluralista i no confessional, que té unes lleis que defensen la llibertat religiosa de tots, com un dret de la persona. El Govern i els representants dels ciutadans (encara que siguin catòlics) són lliures de dictar lleis que regulin la convivència civil. Si dicten una llei sobre el divorci (ningú té obligació de divorciar-se), estan en el seu dret.

6. No creim que la defensa de la família, i molt menys de la família tal com un cristià l'entén, passi pel manteniment forçat d'un vincle que, per les raons que siguin, ha deixat d'existir. Ens alegraria molt que sempre l'església utilitzàs en defensa dels oprimits de la nostra època, dels aturats, dels marginats i del poble, la mateixa força i influència que aplica a les qüestions morals, sexuals i familiars. Les condemnes del divorci són extremament contundents, mentre les condemnes de la injustícia i de l'opressió acostumen a ser genèriques i dèbils.

7. Desitjaríem que tota la legislació sobre el divorci estigui sempre a favor de les persones, principalment de les més dèbils i indefenses i que s'arbitrin tota classe de solucions per afavorir la fidelitat conjugal, l'estabilitat familiar, els drets dels fills i el bé social.

8. Voldríem que l'església potenciàs la preparació dels batejats per el sagrament del matrimoni i ajudàs pastoralment a evitar les causes que poden ser motiu de ruptura. La societat civil certament ha de promoure una preparació eficaç pel que fa a les dimensions humanes i socials del matrimoni.

9. Opinam que és millor deixar totalment a les autoritats civils la funció de legislar i de jutjar en aquesta matèria. L'església s'esforçarà a servir l'amor, la reconciliació i el perdó. Aquestes actituds, endemés, continuen essent per un cristià les primeres en tot conflicte.

10. Demanam a l'església —i ens demanam a nosaltres mateixos i a les nostres comunitats— seguir el camí difícil de l'evangeli, d'acord amb la invitació de Jesús "si vols...", i fomentant la vida de fe personal i comunitària, fe que doni vertader testimoni del Regne als homes d'avui. Que tots puguin dir: "Mirau com s'estimen'.." Sols així augmentarà el nombre dels que creuen i viuen la seva fe amb exigència.

COMUNITATS CRISTIANES DE MALLORCA
GRUP PREVERES DELS PRIMERS DIMARTS
CAPELLANS DE BARRIADES
"JUSTICIA I PAU" DE MALLORCA